**Raport nr 8/2014**

**dotyczący najważniejszych doniesień z zakresu HIV/AIDS oraz innych zakażeń przenoszonych drogą płciową, które ukazały się w prasie i internecie w sierpniu 2014 r.**

## WPROWADZENIE

W ostatnim miesiącu wakacji w prasie i internecie ukazało się niewiele informacji z zakresu problematyki HIV/AIDS. Lokalna prasa w zachodniopomorskim i kujawsko-pomorskim pisała o wzroście liczby zakażeń HIV w tych województwach.

Wakacje stały się natomiast okazją do bliższego przyjrzenia się innym zakażeniom przenoszonym drogą płciową. Poruszający ten problem dziennikarze podkreślali, że wakacje to okres, który szczególnie sprzyja ryzykownym zachowaniom seksualnym, dlatego warto wiedzieć, jakie są zagrożenia i konsekwencje. Temat ten w bieżącym miesiącu dominował w artykułach prasowych i internetowych.

W publikacjach związanych z tematyką wirusowego zapalenia wątroby nadal trwa dyskusja na temat najnowszych terapii w leczeniu WZW C, których skuteczność została już udowodniona, a których ogromny koszt uniemożliwia w naszym kraju leczenie wielu pacjentów zakażonych HCV, którzy z terapii dotychczas dostępnej i refundowanej przez NFZ z różnych powodów nie mogą skorzystać.

Raport uwzględnia 41 publikacji (prasowych i internetowych), które poruszały najważniejsze i istotne tematy z zakresu omawianej problematyki HIV/AIDS oraz zakażeń przenoszonych drogą płciową. Większość z nich - 31 zamieszczono w różnych tytułach gazet i czasopism, pozostałe 10 znalazło swoje miejsce na stronach internetowych. Wśród 18 tytułów prasowych, w których znalazły się informacje dotyczące ww. tematyki, najwięcej drukowała prasa lokalna – „Gazeta Pomorska" – 3, „Express Bydgoski"– 3, „Nowości"- 3, „Echo Dnia" - 3, „Gazeta Wyborcza" (wydania lokalne) – 3. Po dwie informacje z tego zakresu znalazły się w dzienniku „Rzeczpospolita" i tygodniku o tematyce społeczno – katolickiej „Przewodnik Katolicki".

## RÓŻNE ASPEKTY HIV/AIDS

### EPIEMIOLOGIA

***Przybywa zakażonych w woj. zachodniopomorskim***

Z roku na rok przybywa osób zakażonych HIV. Wśród nich jest coraz więcej homoseksualnych młodych mężczyzn, którzy do tej pory byli najlepiej poinformowani

o zasadach bezpieczniejszego seksu. Dane do maja tego roku pokazują, że w Polsce z HIV żyje ponad 17 tys. osób. Ponad trzy tysiące zachorowało na AIDS, a ponad 1200 osób zmarło.

W woj. zachodniopomorskim tylko w tym roku pozytywny wynik testu odebrało 21 osób, w tym 17 mężczyzn. W ubiegłym roku o swoim zakażeniu dowiedziało się 56 osób, wśród nich było 36 mężczyzn. W 2012 roku zarejestrowano 48 zakażeń HIV, a w 2011 było ich 45. Za każdym razem przeważali mężczyźni. Od momentu wykrycia pierwszych zakażeń (1985 r.) w szczecińskiej Poradni Niedoboru Odporności opieką objęto około tysiąca osób. Na tyle też szacuje się liczbę osób żyjących z HIV. W województwie średnia zakażeń na 100 tys. mieszkańców wynosi 2,3. W regionie obecnie 385 osób jest leczonych i otrzymuje leki antyretrowirusowe.

Kierownik Poradni Niedoboru Odporności zauważa, że bardzo niepokojący jest fakt, iż wśród zakażonych jest coraz więcej osób MSM, czyli mężczyzn mających kontakty seksualne z mężczyznami. Dotyczy to przede wszystkim ludzi młodych, którzy mają wielu partnerów, przygodne kontakty i są bardzo aktywni seksualnie, nawet jeśli są w związkach partnerskich. Nie używają też prezerwatyw, choć są świadomi zagrożenia.

Przy Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim działa specjalny zespół ds. realizacji Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS, który nie dysponuje własnym budżetem na działania profilaktyczne.

Problemy z finansowaniem działalności profilaktycznej zgłasza Stowarzyszenie Wolontariuszy DADU. Wcześniej przedstawiciele organizacji chodzili po klubach gejowskich, rozdawali ulotki, prezerwatywy, zachęcali do testowania w kierunku HIV i innych zakażeń przenoszonych drogą płciową. Teraz ze względu na brak środków pozostało im służyć tylko informacją i wsparciem osobom zakażonym przez telefon zaufania[1]

***Raport bezpieczeństwa w kujawsko-pomorskim***

W województwie kujawsko-pomorskim przedstawiono raport dotyczący bezpieczeństwa województwa w 2013 r. Raport zawiera dane zgromadzone przez Wojewódzką Stację Sanitarno–Epidemiologiczną w Bydgoszczy oraz dane uzyskane przez państwowych powiatowych inspektorów sanitarnych z województwa.

W minionym roku zaobserwowano wzrost liczby nowo wykrytych zakażeń HIV. W 2012 roku było ich 24, a w 2013 – 50. Najczęstsze przyczyny zakażenia to ryzykowne

[1] Anna Folkman, *HIV: przybywa zakażonych,* „Głos Szczeciński" z dnia 04.08.2014 r., Anna Folkman, *Lepiej uważaj! Nie ryzykuj! Stosuj prezerwatywy*, „Głos Szczeciński" z dnia 14.08.2014 r.

kontakty seksualne (heteroseksualne i homoseksualne). Zwiększenie liczby nowych rozpoznań najprawdopodobniej wynika z tego, że więcej osób wykonuje testy w kierunku HIV. Na lepszą wykrywalność ma również wpływ działalność punktów konsultacyjno–diagnostycznych wykonujących bezpłatnie anonimowe testy połączone z poradnictwem[2].

## INNE ZAKAŻENIA PRZENOSZONE DROGĄ PŁCIOWĄ

### *Wakacje sprzyjają infekcjom*

Infekcje przenoszone drogą płciową nierzadko mogą zepsuć nawet najwspanialszy wypoczynek, jednak najczęściej dają o sobie znać dopiero po powrocie z urlopu. Zakażenia przenoszone drogą płciową, choć często kojarzone z seksem, niekoniecznie przenoszą się jedynie drogą kontaktu seksualnego. Niektórymi można się zakazić również przez kontakt skórny (z chorą skórą partnera), np. opryszczką narządów płciowych czy kłykcinami (HPV). Wakacje sprzyjają takim infekcjom przede wszystkim dlatego, że wówczas pozwalamy sobie na większy luz i często bagatelizujemy zagrożenia.

Zakażenia przenoszone drogą płciową to jedne z najczęstszych chorób zakaźnych na świecie. Na szczęście (oprócz zakażenia HIV i wirusowego zapalenia wątroby) wszystkie są wyleczalne lub zaleczalne – oczywiście jeśli odpowiednio szybko podejmiemy leczenie. Zbyt późno podjęta terapia, oczekiwanie „aż samo przejdzie" czy też podejmowanie leczenia na własną rękę, może zakończyć się upośledzeniem całego systemu odpornościowego, a więc łatwiejszą zapadalnością na inne choroby. Częstym powikłaniem jest niepłodność.

Infekcje przenoszone drogą płciową mogą mieć podłoże bakteryjne (rzeżączka, chlamydie, kiła) lub wirusowe (AIDS, opryszczka narządów płciowych, kłykciny kończyste, zapalenie wątroby typu B). Przyczyną rzęsistkowicy jest zakażenie pierwotniakowe.

W dalszej części artykułu zawarto szczegółowy opis najczęstszych zakażeń przenoszonych drogą płciową[3].

[2] Małgorzata Pieczyńska, *Mniej odporni*, „Express Bydgoski" z dnia 27.08.2014 r.
[2] Bożena Stasiak, *Infekcje przenoszone droga płciową*, „Gazeta Farmaceutyczna" z dnia 07.08.2014 r.
[2] Karolina Kowalska, *Infekcje prosto z wakacji*, „Rzeczpospolita" z dn18.08.2014 r.

[3] *Jak uniknąć chorób wenerycznych?,* www.polki.pl

***Kiła w natarciu***

Po wakacjach częściej rozpoznaje się zakażenie krętkiem bladym (kiła). Problem dotyczy osób w każdym wieku, zarówno nastolatków, jak i emerytów.

Przenoszona drogą płciową kiła najczęściej kieruje do lekarza chorych z objawami wysypki, łysienia kiłowego czy bielactwa albo z owrzodzeniami na narządach płciowych, a czasem także w gardle. Na szczęście kuracja nie jest droga – wystarczy penicylina, pod warunkiem, że kiłę wykryjemy we wczesnym stadium. Jeśli kiła przybierze formę nieoczywistą – objawi się bezbolesnym wrzodem na ręce czy nosie - może przejść też w formę utajoną, rozsiewając się po całym organizmie. Po latach uszkadza układ nerwowy, powoduje zaburzenia psychiczne, utratę wzroku i może prowadzić do śmierci. Od początku roku do końca lipca zanotowano 644 przypadki zachorowania na tę chorobę (o 100 mniej niż w tym samym okresie roku 2013). Statystyki są skromne, ponieważ większość chorych leczy się prywatnie, a nie wszyscy specjaliści zgłaszają rozpoznania do stacji sanitarno-epidemiologicznych, mimo obowiązującej ustawy.

Dermatolodzy i ginekolodzy po wakacjach często rozpoznają też rzeżączkę. Od początku roku do końca lipca Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny odnotował 228 przypadków, blisko 20 mniej niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Podobnie jak kiła, rzeżączka jest przenoszona drogą płciową i jest leczona głównie w gabinetach prywatnych. Chorzy zgłaszają się do gabinetów, kiedy pojawiają się stany zapalne narządów płciowych lub ropnie[4].

***Jak uniknąć zakażeń przenoszonych drogą płciową***?

Najbardziej narażone na zakażenia przenoszone drogą płciową są osoby aktywne seksualnie nie stosujące prezerwatyw, i często zmieniające partnerów. Należy pamiętać, że stosowanie farmakologicznych środków antykoncepcyjnych zapobiega ciąży, ale nie chroni przed zakażeniami przenoszonymi tą drogą. Czynnikami pośrednio zwiększającymi ryzyko zakażenia są narkotyki i alkohol. Używki osłabiają czujność i koncentrację, a także sprzyjają ryzykownym kontaktom seksualnym.

Profilaktyka chorób przenoszonych drogą płciową jest możliwa tylko wtedy, gdy jesteśmy świadomi zagrożeń. Wszyscy powinni przestrzegać podstawowych zasad profilaktyki:

[4] Dorota Kowalewska, *Kobiecy punkt widzenia,* „Nowości" z dnia

- używać prezerwatywy podczas stosunku z osobami, których stanu zdrowia nie jesteśmy pewni,
- unikać przygodnych kontaktów seksualnych, zwłaszcza po użyciu środków psychoaktywnych,
- unikać częstych zmian partnera,
- wszystkie niepokojące objawy konsultować z lekarzem.

Należy także pamiętać, że większość zakażeń przenoszonych drogą płciową wymaga leczenia celowanego, które może zapewnić tylko lekarz[5].

***HPV i jego następstwa***

Zakażenie wirusem HPV może być przyczyną raka szyjki macicy. Tylko Norwegia może poszczycić się całkowitym zwycięstwem nad tą chorobą. Tam śmiertelność z powodu tego nowotworu jest o 95 proc. niższa niż w Polsce.

Ginekolodzy tłumaczą, że mamy dokładnie takie same możliwości jak Norwegia, ale z nich nie korzystamy. Możemy zapobiegać chorobie i ją leczyć. Wiele polskich kobiet odwiedza ginekologa rzadko, najczęściej wtedy, gdy występują problemy. A badań profilaktycznych nie robimy prawie wcale – odpowiadają specjaliści. A jest to najlepszy sposób na wykrycie choroby. Cytologia została wynaleziona i opisana po raz pierwszy w 1924 r. przez Papanicolaou, Amerykanina greckiego pochodzenia. W ciągu prawie osiemdziesięciu lat udowodniła swoją niezwykłą skuteczność. Pozwala ona na bardzo wczesne wykrycie infekcji wirusem brodawczaka ludzkiego i leczenie. Tylko nieleczone i trwające wiele lat zakażenie HPV powoduje raka szyjki macicy. Niestety, gdy występują objawy kliniczne, zwykle rokowanie dotyczące wyleczenia jest niepomyślne. Cytologia wykonywana co najmniej raz na dwa lata pozwala na wykrycie raka w bardzo wczesnym stadium. Dzięki temu szanse na wyleczenie są bardzo wysokie[6].

***Co drugi mężczyzna zakażony jest HPV***

Wirus brodawczaka ludzkiego (HPV) częściej występuje u mężczyzn niż u kobiet. Z badań przeprowadzonych w USA, Brazylii i Meksyku wynika, że jest nim zakażony aż co drugi mężczyzna.

Badania przeprowadziła Anna Giuliano z Lee Moffitt Cancer Center and Research Institute Tampa na Florydzie. Uczona wraz ze swoim zespołem zbadała około 1100 mężczyzn w wieku od 18 do 70 roku życia zamieszkałych w obu Amerykach. Stwierdziła, że 50 proc. z nich zainfekowana jest różnymi typami wirusów brodawczaka ludzkiego (jest ich ponad 100). Aż 6 proc. badanych mężczyzn co roku zakaża się tylko jedną, ale za to wyjątkowo groźną odmianą wirusa - HPV 16. Wraz z typem 18 HPV – zaliczany jest on do tzw. wirusów wysokiego ryzyka wywołujących raka szyjki macicy u kobiet. Obydwa zarazki przyczyniają się do rozwoju aż 70 proc. tej groźnej choroby.

Do zakażenia dochodzi drogą płciową, czyli tak jak w przypadku innych chorób przenoszonych drogą płciową. Większość osób zostaje zainfekowana przed 28 rokiem życia, często już w pierwszych latach po rozpoczęciu aktywności seksualnej. Jedynie 20 proc. kobiet zostaje zakażonych po przekroczeniu pięćdziesiątki.

Wirusem prawdopodobnie w jednakowym stopniu zakażają się obie płci, ale częściej występuje on u mężczyzn. Według Anny Giuliano dzieje się tak dlatego, że układ odpornościowy kobiet lepiej potrafi eliminować wirusa z organizmu. Jeśli jednak „wirus wysokiego ryzyka" nie zostanie unieszkodliwiony, szczególnie u kobiet w młodszym wieku, po 20 - 30 latach może doprowadzić w obrębie szyjki macicy do tzw. śródbłonkowej zmiany nowotworowej, co początkuje rozwój raka[7].

## WIRUSOWE ZAPALENIE WĄTROBY

### *Na odsiecz wątrobie*

Mimo lat rozwoju nauki, do dzisiaj udało nam się całkowicie wyeliminować tylko dwie choroby zakaźne – ospę prawdziwą u człowieka i księgosusz u krów, powodowany wirusem spokrewnionym z wirusem odry. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) planuje całkowitą eradykację polio i odry, trudno jednak mówić o konkretnych datach.

Dzisiaj stoimy przed szansą całkowitego wyeliminowania wirusowego zapalenia wątroby typu C – trzeciej choroby wirusowej w dziejach świata. Zarejestrowano bowiem i udostępniono w sprzedaży leki, które nie mając praktycznie żadnych działań ubocznych, prawie w 100 proc. zabiją wirusa (HCV), który odpowiada za WZW C, marskość wątroby

(a co za tym idzie konieczność transplantacji), a w większości przypadków także za raka wątroby tego organu).

Prof. Robert Flisiak, prezes Polskiego Stowarzyszenia Hepatologicznego mówi, że dzięki nowej terapii możemy wyeliminować w ciągu kilku, kilkunastu lat chorobę i jej groźne następstwa. Wirusowe zapalenie wątroby typu C to pierwsza choroba przewlekła, którą możemy całkowicie wyleczyć. W odróżnieniu od WZW A i WZW B na WZW C wciąż nie ma szczepionki, a do zakażeń bardzo często dochodzi w placówkach służby zdrowia[8].

***Profilaktyka WZW***

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Urzędu Miasta w Toruniu jest organizatorem szkolenia dotyczącego profilaktyki, diagnostyki i leczenia wirusowego zapalenia wątroby typu B i C. Szkolenie to element programu ”Wykrywanie zakażeń WZW B i C w województwie pomorskim”. Poprowadzi je lekarz Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno -Zakaźnego w Bydgoszczy. Do udziału w spotkaniu zaproszeni są, oprócz osób biorących udział w programie, wszyscy zainteresowani mieszkańcy Torunia. Podobne szkolenie zorganizowano dla mieszkańców Lisewa[9].

***Pilotażowy program w Jarosławiu***

Mieszkańcy Jarosławia mogą skorzystać z bezpłatnych badań wykrywających wirusowe zapalenie wątroby typu C. Miasto włączyło się w Pilotażowy Program Wykrywania Wirusowego Zakażenia Wątroby Typu C. Programem bezpłatnych badań objętych zostanie około 1000 mieszkańców.

***Badania HCV dla kobiet w ciąży***

Do końca listopada 2014 roku kobiety w ciąży mogą skorzystać z bezpłatnych badań na obecność przeciwciał anty–HCV. Projekt sfinansowany zostanie ze Szwajcarsko – Polskiego Programu Współpracy oraz ministra zdrowia. Badania obejmą 8 tysięcy kobiet. Będzie je można wykonać w województwach: kujawsko-pomorskim, świętokrzyskim, mazowieckim, lubelskim oraz małopolskim.

Przedsięwzięcie ma na celu wczesne wykrycie zakażeń wirusem zapalenia wątroby typu C, co zwiększa szansę na skuteczne wyleczenie matki i zmniejsza prawdopodobieństwo wystąpienia niekorzystnych następstw klinicznych zakażenia takich jak marskość czy rak wątroby. Wirus może przenosić się z matki na dziecko w czasie ciąży i porodu, a ryzyko to oceniane jest na około 6 proc. i zależy od ilości wirusa we krwi matki, jego genotypu i przebiegu zakażenia[10].

**Spis publikacji z zakresu HIV/AIDS oraz innych chorób przenoszonych drogą płciową, które ukazały się w prasie i Internecie w sierpniu 2014 r.**

1. *Bodzechów kontynuuje program szczepień*, „Gazeta Ostrowiecka" z dnia 04.08.2014 r.
2. Cichocka Elżbieta ,*400 tys. zł kosztuje nowa terapia osoby z HCV*, „Gazeta Wyborcza (Tylko zdrowie)" z dnia 06.08.2014 r.
3. *Co drugi mężczyzna zrażony jest niebezpiecznym wirusem HPV*, www.facet.interia.pl z dnia 05.08.2014 r.
4. Dolińska Hanna, *Chronimy wątrobę przed chorobą,* „TINA" z dnia 20.08.2014 r.
5. *Drogi zakażenia,* „Przewodnik Katolicki" z dnia 24.08.2014 r.
6. Folkman Anna, *HIV: przybywa zakażonych,* „Głos Szczeciński" z dnia 04.08.2014 r.
7. Folkman Anna, *Lepiej uważaj! Nie ryzykuj! Stosuj prezerwatywy*, „Głos Szczeciński" z dnia 14.08.2014 r.
8. Gorczyca Anna*, Czy jesteś nosicielem WZW C*?, „Gazeta Wyborcza- Rzeszów" z dnia 11.08.2014 r.
9. Górski Piotr, *Na odsiecz wątrobie*, „Rzeczpospolita" z dnia 04.08.2014 r.
10. *HCV – Przebadaj się bezpłatnie*, „Będę mamą" z dnia 26.08.2014 r.
11. *Informacja dotycząca „Programu profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego(HPV*), www.opole.pl z dnia 05.08.2014 r.
12. *Jak uniknąć chorób wenerycznych?,* www.polki.pl z dnia 11.08.2014 r.
13. *Jarosław walczy z „cichym zabójcą*", „Super Nowości" z dnia 12.08.2014 r.
14. Kowalewska Dorota, *Kobiecy punkt widzenia,* „Nowości" z dnia 26.08.2014 r.

15. Kowalska Karolina, *Infekcje prosto z wakacji*, „Rzeczpospolita" z dnia 18.08.2014 r.
16. Kozakiewicz Izabela, *W Radomiu będą szczepić nastolatki,* „Echo Dnia – Radom" z dnia 19.08.2014 r.
17. Koziołek Karolina*, Naukowe sławy w Poznaniu o walce z wirusami*, „Polska – Głos Wielkopolski" z dnia 23.08.2014 r.
18. Krzyszkowska Renata, *Z matki na dziecko,* „Przewodnik Katolicki" z dnia 24.08.2014 r.
19. Majewska Monika, *WZW B (zapalenie wątroby typu B) – jak można się zarazić? Drogi zakażenia WZW B*, www.poradnikzdrowie.pl z dnia 19.08.2014 r.
20. *Miej pewność, że jesteś zdrowy,* „Gazeta Pomorska – Inowrocław" z dnia 06.08.2014 r.
21. Mróz Kamil, *Serce pod kontrolą. Wątroba pod lupą*, „Gazeta Pomorska – Toruń" z dnia 05.08.2014 r.
22. *Nowy śmiertelny wirus! To choroba weneryczna*, www.fakt.pl z dnia 25.08.2014r.
23. *Opinia, „*Express Bydgoski" z dnia 27.08.2014 r.
24. *Pamiętaj o badaniach przesiewowych,* „Twoje Imperium" z dnia 25.08.2014 r.
25. Pieczyńska Małgorzata, *Mniej odporni*, „Express Bydgoski" z dnia 27.08.2014 r.
26. Pięć województw w bezpłatnym programie wykrywania HCV u kobiet w ciąży, www.zdrowie.abc.pl z dnia 18.08.2014 r.
27. *Rewolucyjny tampon chroni kobiety przed HIV*, www.sfora.pl z dnia 12.08.2014 r.
28. *Rzeżączka, której nie można wyleczyć*, „Express Bydgoski" z dnia 26.08.2014 r.
29. *Rzeżączka, której nie można wyleczyć,* „Nowości" z dnia 26.08.2014 r.
30. *Sezon na infekcje intymne,* „Chwila dla Ciebie" z dnia 21.08.2014 r.
31. Stasiak Bożena*, Infekcje przenoszone droąa płciową*, „Gazeta Farmaceutyczna" z dnia 07.08.2014 r.
32. Sudak Ireneusz, *Bogaci leczą trądzik, biedni umierają bez pomocy*, „Gazeta Wyborcza" z dnia 18.08.2014 r.
33. *Szczepionka przeciw HPV dla młodych głogowianek*, www.tutajglogow.pl z dnia 19.08.2014 r.
34. *Szkolenie o zapaleniu,* „Nowości" z dnia 11.08.2014 r.
35. *Szkolenie o WZW*, „Nowości" z dnia 14.08.2014 r.
36. *Szkolenie o wirusowym zapaleniu wątroby typu B i C…,* "Gazeta Pomorska – Grudziądz" z dnia 11.08.2014 r.
37. *Tajemnicza choroba dotknęła 200 dzieci. Podejrzewają masową histerię*, www.fakty.interia.pl z dnia 28.08.2014 r.

38. *Tampon na HIV,* „Fakty i Mity” z dnia 28.08.2014 r.
39. *Wątroba do przeglądu,* „Na Żywo” z dnia 21.08.2014 r.
40. *Zaszczepią dziewczynki przeciwko HPV*, „Echo Dnia – Radom” z dnia 18.08.2014 r.
41. Ziętal Norbert, *Możesz zbadać się za darmo*, „Nowiny” z dnia 12.04.2014 r.